

Petukhova Liubov, Perminova Liudmila

MODERN PROBLEMS OF TEACHING PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL DISCIPLINES IN EXTREME CONDITIONS

Summary.

Regardless of wartime, crisis situations in the country, the educational process is renewed under the influence of internal and external factors. Scientists and practitioners are making a lot of efforts to bring education closer to European standards. Teaching psychological and pedagogical disciplines in institutions of higher education acquires an important importance in the formation of a professionally competent specialist. In recent times, the question of motivating young people to enter the teaching profession has often been raised. The perspective of this topic is obvious: after the end of the war, modern schools should be equipped with qualified teachers who are professionally competent. Specialists should understand the content and specifics of the teacher's activity, be able to communicate with all subjects of the educational process, be oriented to the readiness to solve problems in changing socio-economic conditions. Therefore, updating both the content and organizational forms of the educational process in institutions of higher education requires teachers and students to constantly improve the teaching and learning process. The article assumes that arming with the latest information means significantly increases the effectiveness of the educational process. The theoretical basis for this is the concept of three-subject didactics (author E. Petukhova). By combining the efforts of the teacher, the student and the innovative information environment, we get significant changes in the quality indicators of the results of the educational process. In particular, the active implementation of artificial intelligence in educational activities, we get an effective means of achieving success in education. It is also an excellent tool for organizing the productive activities of students in classes. The practice of Kherson State University shows the perspective of implementing innovative methods and technologies of education. Crisis situations provided an opportunity to improve the ksu-online platform, KSU 24, developed at the university, which significantly improved business processes.

Keywords: psychological and pedagogical disciplines; crisis conditions; teaching; innovative methods; distance learning; psychological support.

Стаття надійшла до редколегії 12 листопада 2024 року

УДК 378.017.4:159.923.2

DOI: [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2\(33\)-40-46](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2(33)-40-46)

Кін Олена,

м. Харків, Україна

 <https://orcid.org/0000-0002-1935-6483>

Хоу Цзяньвей,

м. Харків, Україна

 <https://orcid.org/0000-0001-5768-3381>

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ КНР

Анотація.

У статті досліджено проблеми формування національної самосвідомості студентів у Китайській Народній Республіці (КНР). З'ясовано, що національну самосвідомість у китайській науці розглядають крізь призму культурної, політичної, соціальної та емоційної ідентичності, а також у контексті гармонізації багатонаціонального суспільства.

Розглянуто практичні напрями формування національної самосвідомості, серед яких участь у державних і громадських програмах, освітніх ініціативах та соціальних проєктах, які спрямовані на по-

пуляризацію національної культури й історії. Висвітлено значення волонтерських програм, екологічних акцій, культурних обмінів і просвітницьких заходів, які передбачають інтеграцію різних етнічних груп.

Ключові слова: національна самосвідомість; КНР; виховання; вища освіта КНР; студенти.

Формування національної самосвідомості молоді є однією з ключових задач сучасного освітнього процесу в умовах глобалізації, яка ставить перед суспільством нові виклики. Сьогодні це питання набуває особливої актуальності для країн із багатою національною структурою суспільства, унікальною історико-культурною спадщиною та стратегічною необхідністю збереження національної єдності й ідентичності.

Сучасні глобалізаційні процеси, які впливають на всі сфери життя, з одного боку, створюють можливості для культурного обміну та інтеграції, але з іншого – зазнають ризику втрати унікальної національної ідентичності. Для КНР збереження культурного коду, популяризація національних цінностей і виховання патріотизму серед студентської молоді є стратегічним завданням, адже саме молодь формує основу майбутнього суспільства.

Актуальність теми обумовлена тим, що, попри значні успіхи КНР у реалізації програм національної ідентичності, залишаються питання вдосконалення методик виховання, адаптації освітнього контенту та ефективної реалізації проєктів, спрямованих на інтеграцію міжетнічних груп. Особливе місце в цьому процесі займає система вищої освіти, яка має унікальні можливості впливу на молоде покоління через навчальні програми, громадські ініціативи та культурну діяльність.

Проблему формування національної самосвідомості активно вивчають у наукових колах як у КНР, так й в Україні, що зумовлено глобалізаційними викликами та необхідністю збереження національної ідентичності. Окремі аспекти розглянуто в дослідженнях Ван Цзяньсіна, Ян Йонга, Лю Йонга, де науковці наголошують на необхідності популяризації національних цінностей через культурні ініціативи, програми популяризації національної.

У науковому просторі КНР також досліджувалася роль громадських ініціатив у формуванні соціальної відповідальності та інтеграції етнічних груп. Зокрема Ху Вейлун і Лі Сяомін підкреслювали, що студентські волонтерські програми сприяють розвитку міжкультурного розуміння та консолідації суспільства.

У працях Джоу Жунь також досліджується вплив глобалізації на національну ідентичність. Автор наголошує, що високий рівень національної самосвідомості громадян дає змогу протистояти культурній уніфікації, зберігаючи національні особливості в умовах глобальної інтеграції.

Попри значний науковий доробок, залишається низка відкритих питань. Зокрема подальшого дослідження потребують питання спеціальної реалізації систематичних заходів у системі вищої освіти, що спрямовані на формування національної самосвідомості.

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати особливості формування національної самосвідомості студентів у КНР через освітні, громадські та культурні ініціативи, визначити головні напрями цього процесу та оцінити їхню ефективність у контексті сучасних глобалізаційних викликів.

У китайській науці національну самосвідомість розглядають як складний феномен, що охоплює культурну, соціальну та політичну ідентичності, емоційну прив'язаність до нації та усвідомлення спільних цінностей. Проте глобальні виклики вимагають розробки нових підходів до інтеграції національної тематики в освітній процес, активізації громадської участі студентів і формування емоційного зв'язку з культурною спадщиною [3; 4].

Вивчення науково-педагогічної літератури показало, що актуальність проблеми формування національної самосвідомості молодого покоління підсилюється об'єктивними факторами, які сьогодні визначають особливості існування людства:

– розгортання процесів глобалізації, оскільки вони створюють серйозні виклики націям і національній ідентичності. Потреби вийти на якісно новий рівень в розвитку економіки, промисловості, науки, культури обумовили створення міжнародних об'єднань на різних рівнях,

надання їм багатьох політичних, економічних управлінських функцій і повноважень. Цілком логічним стало виникнення багатонаціональних корпорацій зі значним бюджетом, складною та сучасною технологічною базою, висококваліфікованим контингентом фахівців, які здатні планувати довгострокові стратегії в багатьох країнах і навіть на декількох континентах;

– масштабна експансія систем масової комунікації, що створює певне підґрунтя для інтеграції етнічних культур у регіональні культури і навіть формування глобальних культур [5; 6].

Дослідники зазначають, що людське суспільство увійшло в постмодерний і постнаціональний світ, універсальна «глобальна культура» загрожує витіснити національну культуру. Водночас національна культура будь-якого етносу – це цінне та унікальне надбання. Довгий історичний шлях сформував особливу мову, духовну спадщину, мудрість кожної нації [5; 6].

Цілком логічним стало визнання важливості та пріоритетності питань формування національної самосвідомості молоді. Особливе місце в цьому процесі займає система вищої освіти, яка має унікальні можливості впливу на молоде покоління через навчальні програми, громадські ініціативи та культурну діяльність.

Національна самосвідомість студентів у КНР є важливим аспектом сучасної освіти та суспільного розвитку. Вона охоплює формування ідентичності, культурних цінностей і громадянської відповідальності серед молоді.

Варто зазначити, що ключовою категорією в трактуванні поняття національної самосвідомості, на думку китайських учених, є національна ідентичність. У наукових доробках дослідників національна ідентичність розглядається як комплексне поняття, яке об'єднує декілька взаємопов'язаних компонентів: приналежність до однієї нації, спільну культуру, територіальну єдність, загальні економічні та політично-правові умови. Це визначення розкриває складну та абстрактну природу національної ідентичності. Отже, національна ідентичність є багатовимірною і не може бути зведена до одного елемента, а також не може бути просто й швидко згенерована та сформована.

У процесі дослідження було встановлено, що китайські науковці розглядають національну ідентичність як результат певного історичного шляху формування нації, яка викристалізовувалася під впливом таких чинників:

– усвідомлення представниками певної нації, що приналежність до власної національної групи дозволить їм отримати більше спільних і особистих переваг, підніме якість їх життя на більш високий рівень, забезпечить певні права, свободу, умови безпеки та захисту;

– усвідомлення представниками певної нації значущості власної духовної культури, традицій, звичаїв, мови, відчуття гордості та любові до всього, що має свій унікальний національний колорит [5; 6].

З огляду на вищезазначене, науковці розглядають національну ідентичність як категорію, яка об'єднує певну спільноту людей з особливою специфікою взаємовідносин, системою ставлень, ієрархію цінностей, що виражено в національній культурі [5; 6].

Національна ідентичність – це, по суті, підтвердження нацією своєї свідомої причетності до країни, національних інтересів, історичних та культурних традицій.

У процесі дослідження було з'ясовано, що в сучасній китайській науці поняття «національна самосвідомість» (民族认同, 民族意识) вивчається з позицій культурної, соціальної та політичної ідентичності, а також визначається як усвідомлення індивідами своєї належності до певного етносу, що охоплює спільність мови, культури, історії, території та цінностей, як сукупність уявлень, почуттів, цінностей і переконань, які відображають ідентифікацію індивіда чи групи з національною спільнотою [3; 4].

Так, з позиції культурної ідентичності (文化认同) для формування національної самосвідомості важливим є збереження та розвиток рідної мови, традицій, звичаїв, релігії, літератури та мистецтва, які формують культурне ядро нації, знання та розуміння спільної історії народу, його боротьби, досягнень і викликів. Акцент робиться на спадкоємстві та розвитку унікальної традиційної культури Китаю, вкоріненні досліджень культурного та історичного характеру в науково-

освітній простір, культивування та популяризації національних цінностей, підкресленні пріоритетів національної ідентичності та національних особливостей в соціокультурному житті, а також на забезпеченні опори на національні умови Китаю та китайську специфіку [3; 4].

Політична ідентичність (政治认同) передбачає формування національної самосвідомості як умову успішного функціонування та розвитку держави, що спрямована на усвідомлення приналежності до конкретної державної системи, розвиток патріотизму і виховання лояльності до національних інтересів. Соціальна ідентичність (社会责任感) обумовлює розвиток національної самосвідомості в контексті потреб громадянського суспільства, відповідального ставлення до громадянських обов'язків, активну позицію молоді, розуміння своєї ролі в суспільстві та внеску в розвиток країни й нації [4; 5].

Особливе місце, на думку китайських дослідників, посідає емоційна складова (情感认同) – почуття гордості за власну націю, емпатія та солідарність зі співвітчизниками [4; 5].

Варто зазначити, що специфікою трактування поняття «національна самосвідомість» є вивчення цього питання крізь призму «концепції гармонії» (和谐), що пов'язує національну самосвідомість з інтеграцією багатонаціонального суспільства Китаю. Особливу увагу приділяють взаємодії етнічних груп, підкреслюючи єдність (团结) і співпрацю заради спільного розвитку [4; 5].

У наукових дискусіях також акцентують на взаємозв'язку національної самосвідомості з сучасними глобалізаційними процесами. Китайські дослідники стверджують, що високий рівень національної самосвідомості громадян допомагає зберігати культурну автономію та посилювати конкурентоспроможність на міжнародній арені.

Отже, китайські науковці розглядають національну самосвідомість як складне багатогранне поняття.

Аналіз науково-педагогічної літератури, доробку педагогів-практиків підтверджує, що головними напрямками формування національної самосвідомості здобувачів вищої освіти КНР сьогодні наведені нижче.

1. Участь в державних, громадських проєктах, програмах національного спрямування.

У КНР успішно працює широкий загал програм і проєктів, які спрямовані на розвиток «м'якої сили». Вони зорієнтовані на популяризацію національної культури та історії, а також зміцнення почуття гордості громадян за свою національно-духовну спадщину [3].

Наприклад, з 2009 р. в Центральній музичній консерваторії проходять заходи з популяризації національної духової музики – «Тиждень китайської духової музики». До проведення цього заходу організатори залучають чимало майстрів духової музики та виконавських колективів Китаю. «Тиждень китайської духової музики» став знаменною подією як для фахівців в галузі музичного мистецтва, виконавців, педагогів, науковців, які займаються народною музикою, так і для широкої громадськості, шанувальників національного музичного мистецтва.

«Тиждень китайської духової музики» є не лише масштабним творчим заходом, а й виступає ареною професійних мистецьких обмінів і взаємодії, могутнім просвітним центром. Так, професор Ван Цзяньсін з Тяньцзіньської музичної консерваторії, професори Ян Йонг і Лю Йонг з Центральної музичної консерваторії виступили з лекціями відповідно на теми «Історична спадщина та напрямок майбутнього розвитку національної духової музики», «Про втрату традиційного музичного мислення в розвитку сучасної китайської національної інструментальної музики» та «Дослідження ритмології».

Безумовно, особливою подією «Тижня китайської духової музики» є концерт-відкриття, який традиційно проходить у Концертній залі Центральної музичної консерваторії. Слухачі отримали можливість відчути величну та неповторну енергетику старовинного музичного китайського інструменту шен («Веселка»), мелодійну та витончену флейту («Меч вітру») та інших найстаріших і традиційних китайських музичних інструментів [1; 3].

2. Наповнення змісту освіти національною тематикою.

Під час організації та реалізації навчального процесу, добору навчального матеріалу, вибору методів і форм навчання варто акцентувати на інтеграції національних цінностей у навчальні

програми. Це передбачає вивчення китайської мови, історії та культури, що сприяє формуванню національної ідентичності. Особливу увагу в змісті освіти закладів вищої освіти КНР приділено дисциплінам з історії Китаю. На думку науковців, ці курси допомагають формувати спільноту китайської нації, допомагають студентам по-справжньому любити батьківщину, людей і китайську націю, тісно інтегрувати свою особисту долю з долею країни та нації та усвідомлювати органічну єдність особистих і національних мрій [1; 2].

Завдяки систематичному викладанню теоретичних знань студенти можуть оволодіти головними теоріями та знаннями про китайську націю, розуміти та свідомо інтерпретувати конотації і визначення таких основних понять, як «країна», «нація», «китайська нація», «китайська національна спільнота». Водночас отримані знання дають змогу використовувати перспективу історичного китайської держави для раціонального розуміння історії та культури китайського народу. Особливо цінним є розуміння того, що спільнота китайської нації була сформована в процесі опору китайського народу іноземному приниженню, прагненню до національної незалежності та національного процвітання в наші дні, і відображає сильну духовну силу всіх етнічних груп, які працюють разом. У студентів формується розуміння, що китайська нація є «наріжним каменем» сучасної китайської держави і заснування Китайської Народної Республіки остаточно завершило побудову китайської нації.

Наприклад, у Нанкінському університеті з 2010 р. студентам викладають курс «Розуміння Китаю», який став дуже популярним серед слухачів. Студенти зазначали, що ця дисципліна допомогла їм по-справжньому зрозуміти складний шлях становлення держави, дізнатися про довготривалу боротьбу китайського народу протягом 150 років і відчутти впевненість за щасливе майбутнє своєї нації [6]. Завдяки цьому курсу студенти поглиблюють свої знання з історії Китаю, дізнаються, наприклад, що з середини XIX ст. Китай зазнає знущань з боку іноземних держав і переживає «найтемніші моменти» національної небезпеки. Проте, завдяки зусиллям справжніх патріотів, попри всі труднощі, вистояв і повернув статус незалежної країни.

Філософія викладання «Розуміння Китаю» полягає в тому, щоб побудувати загальний курс історії з об'єктивним аналізом проблем, викликів, перспектив і труднощів становлення та розвитку національної держави. Курс приділяє особливу увагу передачі знань, які сприяють вихованню патріотичних почуттів, наголошує на викладанні історії, яке дбає про успішне суспільство, і зосереджується на вихованні у студентів патріотизму [6].

3. Залучення до громадської діяльності.

Студенти беруть участь у різноманітних громадських, соціальних і просвітницьких проєктах, які допомагають їм усвідомити свою роль у суспільстві. Це може включати волонтерські програми та культурні обміни, що підкреслюють важливість колективізму і спільної відповідальності. Студентські організації виконують провідну роль у проведенні різноманітних культурних, історичних просвітницьких заходів, які спрямовані на поглиблене розуміння процесу розвитку безперервної інтеграції китайської нації та важкого шляху китайського народу до збереження єдності країни.

Так, під час фестивалів етнічних меншин студенти всіх етнічних груп беруть участь у святкових заходах. Це сприяє поглибленню їхнього розуміння китайської культури та єдності китайської нації, зміцненню міжетнічних культурних відносин, культурній інтеграції та культурному процвітання. Студентські організації університетів проводять такі традиційні заходи, як фольклорну виставу «Троє їдуть у сільську місцевість», просвітницькі проєкти «Навчаємося взимку та влітку», «Навчальний табір для студентів з етнічних меншин», «Підтримка освіти в етнічних регіонах» тощо, які сприяють зміцненню та поглибленню взаєморозуміння, тим самим посилюючи етнічну єдність і ціннісний консенсус «Єдиного Китаю». У межах просвітницьких проєктів студенти залучаються до роботи в школах у віддалених районах, що сприяє популяризації загальнокитайських цінностей і водночас дозволяє їм пізнати особливості локальних культур.

Громадська діяльність також передбачає участь у волонтерських програмах, які спрямовані на розв'язання соціальних питань:

– екологічні акції, як-от прибирання природних територій, організовані в місцях історичного чи культурного значення;

– кампанії зі збору коштів для підтримки громад, які постраждали від стихійних лих, що допомагає студентам відчувати себе частиною єдиної національної спільноти [4; 5].

Участь студентів у громадських ініціативах допомагає зміцнити відчуття відповідальності за спільне майбутнє країни, виховувати толерантність, взаємоповагу та прагнення до гармонійної співпраці між представниками різних регіонів і етнічних груп, актуалізувати свідоме та відповідальне ставлення до соціальних викликів, розвивати емпатію та активну громадянську позицію. Таким чином, громадські проекти є важливим інструментом для формування національної самосвідомості, оскільки вони поєднують навчання, практичну діяльність та міжособистісну взаємодію.

Отже, формування національної самосвідомості студентів є складним і багатогранним процесом, що вимагає зусиль з боку держави, освітніх установ та суспільства загалом, інтеграцію освітніх, культурних і соціальних компонентів. Це сприяє зміцненню суспільної єдності, гармонізації міжетнічних відносин та утвердженню патріотизму як ключової цінності студентської молоді.

Використані літературні джерела

1. 马希刚 (2020). 浅析基于中西音乐文化差异的中国传统音乐教学. – URL: <http://www.oxiang.com/music/20170811/62593.html>.
2. 王立光 (2019). 中国音乐院校及其对话体系的构建: 中国音乐院校研究项目的阶段性成果之一. – URL: https://www.mct.gov.cn/gtb/index.jsp?url=https%3A%2F%2Fwww.mct.gov.cn%2Fpreview%2Fspecial%2Fkygz%2Fgjskjjysxxm%2F202107%2Ft20210726_926679.html.
3. 民族意識的覺醒的意義精選(九篇). – URL: <https://makrites.com/custom/61b64239/tara/haowen/289270.html>.
4. 贺金瑞 燕继荣. URL: 论从民族认同到国家认同. – URL: <https://www.rccp.pku.edu.cn/mzyt/56220.htm>.
5. 赖海榕 林. 民族认同及其塑造-读安东尼·史密斯《民族认同》. 国外社会科学. 2019年第2期.
6. 严思璇陈. 讲好中国故事 – «认识中国»课程思政建设情况. – URL: <https://jgkcsz.uestc.edu.cn/info/1049/1037.htm>.

References

1. Ma, X. G. (2020). Analysis of Chinese traditional music teaching based on differences in Chinese and Western musical cultures. Retrieved from: <http://www.oxiang.com/music/20170811/62593.html> [in Chinese].
2. Wang, L. G. (2019). Chinese music academies and the construction of their dialogue systems: A phased achievement of the Chinese music academy research project. Retrieved from: https://www.mct.gov.cn/gtb/index.jsp?url=https%3A%2F%2Fwww.mct.gov.cn%2Fpreview%2Fspecial%2Fkygz%2Fgjskjjysxxm%2F202107%2Ft20210726_926679.htm [in Chinese].
3. Minzu yishi de juexing de yiyi jingxuan (jiu pian). Retrieved from <https://makrites.com/custom/61b64239/tara/haowen/289270.html> [in Chinese].
4. He, J. R., & Yan, J. R. On the transition from national identity to state identity. Retrieved from: <https://www.rccp.pku.edu.cn/mzyt/56220.htm>. [in Chinese].
5. Lai, H. R., & Lin. (2019). National identity and its construction: Reading Anthony Smith's National Identity. *Foreign Social Sciences*. 2. [in Chinese].
6. Yan, S. X., & Chen. Telling the China story – ideological and political construction of the «Understanding China» course at Nanjing University. Retrieved from: <https://jgkcsz.uestc.edu.cn/info/1049/1037.htm>. [in Chinese].

Kin Olena, Hou Jianwei

WAYS OF DEVELOPING NATIONAL IDENTITY AMONG CHINESE STUDENTS

Summary.

The article investigates the formation of national consciousness among students in the People's Republic of China (PRC) as a crucial factor for educational and societal advancement. National consciousness in Chinese research is conceptualized through cultural, political, social, and emotional identities, emphasizing its role in the cohesion of a multiethnic society. The cultural identity perspective highlights the preservation of traditions,

language, history, and arts, which form the foundation of the nation's cultural integrity. Political identity is framed as essential for fostering patriotism, loyalty to national interests, and understanding the necessity of collective development. Social identity focuses on students' active participation in societal processes and their contribution to constructing a unified national community. Emotional identity underscores the value of national pride, solidarity, and empathy toward fellow citizens, reflecting the deeper emotional ties that bind individuals to their nation.

The study explores diverse approaches to cultivating national consciousness, including engagement in state and community programs, educational strategies, and social initiatives. Noteworthy examples, such as the "Understanding China" course and the "Week of Chinese Wind Music", showcase efforts to integrate national culture and historical awareness into the educational framework. Furthermore, students' involvement in volunteer programs, cultural exchanges, and environmental campaigns demonstrates their role in fostering national pride and promoting cross-ethnic understanding. These initiatives encourage collective responsibility and emphasize the integration of local and national values.

Particular attention is paid to the challenges posed by globalization, which necessitate strengthening cultural autonomy and national identity to maintain international competitiveness. The article concludes that fostering national consciousness is instrumental in enhancing social unity, bridging ethnic divides, and sustaining the PRC's cultural and societal development on both national and global scales.

Keywords: national self-consciousness; People's Republic of China; education; higher education in the PRC; students.

Стаття надійшла до редколегії 22 жовтня 2024 році

УДК 172+37:37.01+37.09

DOI: [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2\(33\)-46-54](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2(33)-46-54)

Ткаченко Лідія,
м. Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0002-2303-1147>

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО ХАБУ

Анотація.

У статті розкрито актуальність і важливість формування лідерських якостей обдарованих учнів, зокрема м'яких навичок (soft skills), які значною мірою забезпечують якісні комунікативні взаємозв'язки, особистісний вплив, командну роботу тощо, що забезпечує успішне лідерство. Представлено результати дослідження комунікативних і організаторських схильностей, а також ступінь соціалізації учнів старшої школи (у порівнянні показників за вказаними якостями учнів ліцею і звичайного закладу загальної середньої освіти). Наведено переконливі аргументи на користь створення шкільних хабів як доступного освітнього ресурсу для формування лідерських якостей обдарованих учнів. Зазначено про освітнє партнерство, що нині є актуальним засобом у розв'язанні освітніх проблем соціально-педагогічного та соціокультурного характеру.

Ключові слова: обдарована особистість; лідерство; м'які навички; шкільний хаб; соціальне партнерство; освітні інновації.

Проблематика лідерства чимдалі стає затребуванішою у вітчизняному освітньому просторі, і це є пояснюваним із багатьох причин. Технічний і технологічний прогрес, інновації в усіх галузях суспільства є по суті проявами лідерства в конкретних сегментах сучасної науки і суспільної